

ЛІДЕРСЬКІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ

Панько І.

Національний авіаційний університет, Київ

Науковий керівник – Груцинська Н.М., д. екон. наук, доц.

На початку двадцятого століття почали приділяти все більшу увагу та досконаліше досліджувати науку про управління, і лідерство стало об'єктом поглибленого вивчення. У 1930–1950ті роки в цій сфері було здійснено багато масштабних досліджень на системній основі. Починаючи з 1970х років, інтерес до вивчення лідерства почав зростати ще більше, найвидатніші праці з яких провели та опублікували такі вчені та дослідники як Д. МакГрегор, Р.Б. Бернс, Р. Такер, Дж. Пейдж та інші. Перша згадка слова «лідер» з'явилася в англійській мові звучало вона як «leader» приблизно 1300 р., а лідерство «leadership» приблизно через 500 років після лідера.

Саме з англійської мови було взято слово, значення його трактують по різному і до нині, достовірно невідомо його перше значення, а отже кожен науковець та дослідник трактував по різному. Аналізуючи теоретичні підходи до тлумачення визначення «лідера» чи «лідерства», стає очевидним, що єдиного визначення даним поняттям не існує, проте є деяка схожість, яка полягає в тому, що лідер - це особа яка вміє бути в групі та керувати нею. Визначенням лідерства є пояснення як соціально-психологічного процесу в колективі чи групі, побудованого на впливі особистого авторитету якоїсь людини на поведінку її членів. Лідерство можна назвати одним з унікальних феноменів політичного і суспільного життя, пов'язаних із здійсненням владних функцій. Воно є неминучим у будь-якому цивілізованому суспільстві і пронизує всі сфери життєдіяльності.

Характеристику особистості лідера можна визначити наступним чином, лідеру притаманні такі ознаки як: вроджене прагнення вести за собою. Бути лідером означає вказувати шлях іншим – найліпший, найкоротший, найбезпечніший. Лідер не тільки скеровує і веде своїх послідовників, а й прагне вести їх за собою, а послідовники не просто йдуть за лідером, а й хочуть іти за ним. Мотивація першості. Для того, щоб стати лідером, недостатньо прагнути бути першим. Першість передбачає кращі, ніж в інших, життєві результати, що є наслідком зусиль людини, які демонструють її професіоналізм, компетентність, здібності, таланти та інші видатні якості. Впливовість. Адже, щоб стати лідером і вести людей за собою, потрібно бути впливовою людиною. По-перше, це людина, яка наділена певною владою. По-друге, впливовість цієї людини не підтримана ззовні (державою чи суспільством), а здобута самостійно. Зануреність і захопаність у свою справу. Лідер вміє витримати межу між своїм покликанням та різними захопленнями. Для лідера мотив діяльності відповідає самій діяльності. Компетентність і креативність. Лідером стає людина, яка добре розуміється на своїй справі і використовує творчий підхід у розв'язанні проблемних питань та ситуацій. Психологічна надійність – здатність, за словами

вченого, підтримувати потрібний рівень «я хочу», «я можу» і «я повинен» у різних, особливо напружених, ситуаціях життєдіяльності. Адекватна самооцінка і саморегуляція. У лідерів у більшості випадків поєднуються високий рівень домагань, висока самооцінка у поєднанні з високою вимогливістю до себе і до всього, що стосується групових цінностей та мети. Справжній лідер вільний від заздрощів і вміє широко радіти за успіхи інших. Самовдосконалення. Справжній лідер хоче вчитися, набувати досвіду, вдосконалювати свої вміння і навички. [2].

Сформувався різні теорії щодо походження та особливостей лідерства. Теорія лідерських якостей є одним із перших підходів у вивченні та визначенні лідерства. В цьому напрямку було проведено сотні досліджень. Упродовж багатьох років науковці намагалися виділити основні особливості лідера. Наприклад, американський психолог К. Берд в 1940 р. склав список із 75 рис, які потім різні дослідники почали визначати як «лідерські». Серед них були ініціативність, товариськість, почуття гумору, ентузіазм, упевненість, дружлюбність тощо. Р.М. Стогділл описав п'ять основних якостей, що, на його думку, найбільш точно характеризують лідера: інтелектуальні здібності, домінування чи верховенство над іншими особами, впевненість у собі, активність і енергійність, знання справи. Проте після чисельних досліджень та спостерегань виявилось, що людина, яка володіє всіма переліченими вище якостями, не завжди є лідером. Найпоширенішою серед науковців виявилася харизматична концепція, згідно з якою лідерство отримують видатні люди як дещо, що зійшло на них як благодать. Потреба людей у такому лідері виникає за екстремальних історичних обставин, найчастіше в релігійному чи політичному житті. Харизматичний лідер викликає в оточення абсолютну довіру, спонукає до схиляння перед ним. Але проблематика харизматичної концепції в тому що до влади може прийти харизматична але необізнана людина, що поведе за собою неприємні наслідки, особливо в політичному чи управлінському житті суспільства.

Узагальнюючи та аналізуючи вище описані теорії, вчені та дослідники спонукали виникненню синтетичної теорії лідерства, ця теорія сформувалася на основі узагальнення напрацювань у межах попередніх підходів. Лідерство можна тлумачити як процес організації міжособистісних стосунків у групі, вважаючи лідером суб'єкта управління цим процесом. Представники цієї теорії суттєву увагу звертають при цьому на структуру особистості лідера, тривалість існування групи та ін. Власне феномен лідерства аналізують як продукт спільної групової діяльності при розв'язанні конкретного завдання, коли індивіди мають змогу виявити свою здатність організувати групу на розв'язання групової проблеми.

Список використаних джерел:

1. Л. Бізо, І. Ібрагімова, О. Кікоть, Є. Барань, Т. Федорів / Розвиток лідерства / за заг. ред. І. Ібрагімової. — К. : Проект «Реформа управління персоналом на державній службі в Україні», 2012. — 400 с.
2. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология: Учебник для вузов. 3-е изд. — СПб.: Питер, 2007. — 496 с.
3. Грущинська Н.М., Квасній Л.Г., Татомир І.Л. та інші Напрями реалізації

принципів національної енергетичної стратегії Особливості соціально-економічного поступу національної економіки в умовах інформаційно-технологічних викликів: колективна монографія/ За ред. Квасній Л.Г., Татомир І.Л. – Трускавець: Просвіт, 2020. – 238 с. С.313-324